

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย :

กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดเล่

The Musical Techniques of Mike Portnoy:

A Case Study of Instrumedley

มานชญ์ ยกเชื้อ¹ | Manod yokchuea

บทคัดย่อ

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดเล่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิธีทางดนตรีวิทยา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากเอกสารตำราบทความทางวิชาการเอกสารสิ่งพิมพ์และข้อมูลที่มาจากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาประวัติ ผลงาน และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและเทคนิคการบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอย ในเพลงอินสตรูเมดเล่จากผลการศึกษาพบว่า โปรเกรสซีฟร็อก (Progressive rock) และ อาร์ตร็อก (Art Rock) เป็นแนวดนตรีที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่โปรเกรสซีฟ ร็อก นั้น จะมีรูปแบบดนตรีที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมมากกว่า และมีอิทธิพลของดนตรีคลาสสิก ในขณะที่อาร์ตร็อกนั้นจะมีลักษณะของการทดลองและทดแทนความทะเยอทะยานในโลกของดนตรีคลาสสิกด้วยเนื้อเสียงที่แปลกใหม่แทน

จากบทประพันธ์ “อินสตรูเมดเล่” (Instrumedley) มีส่วนผสมหลาย ๆ เพลง ทั้งในอัลบั้มของวง Dream Theater และ Liquid Tension Experiment โดยใช้เพลง "The Dance Of Eternity" จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2 : Scenes From A Memory เป็นโครงสร้างหลักของบทเพลง

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีสากล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

จากผลการศึกษาพบรูปแบบอัตราจังหวะที่ปรากฏภายในบทเพลง จำนวน 22 รูปแบบอัตราจังหวะ มีลักษณะการการเปลี่ยนรูปแบบของอัตราจังหวะ 6 แบบ พบความหนาแน่นสูงสุดในรูปแบบโน้ตเช็ท 2 ชั้น 6 พยางค์ ความหนาแน่นของลักษณะจังหวะต่ำสุดในรูปแบบโน้ตตัวกลม โดยมีลักษณะจังหวะปกติเป็นรูปแบบโน้ตเช็ท 2 ชั้น 6 พยางค์ เช็ท 2 ชั้น 3 พยางค์ ซึ่งพบมากในตำแหน่งโน้ตทอม และกระเดื่อง และพบ 3 เทคนิคสำคัญ ได้แก่ 1. เทคนิคบรรเลงแบบการซ้อนจังหวะ (Polyrhythm) 2. เทคนิคการบรรเลงสลับ บน - ล่าง และ 3. เทคนิคการใช้กระเดื่องคู่

คำสำคัญ : เทคนิคทางดนตรี ไมค์ พอร์ตนอย อินสตรูเมดเล่

Abstract

The musical techniques of Mike Portnoy: A Case Study of Instrumedley, is a qualitative research using regulation research of Musicology. The related research was studied. The article includes information from textbooks, academic papers, publications, and information from the media to be analyzed. The objective of this research was to study Mike Portnoy's biography and the factors that influence the creation of technical and instrumental music of Mike Portnoy in Instrumedley.

The study found that Progressive Rock (Prog rock) and Art Rock is a genre of music that are very similar. However, progressive rock is a musical form that is more conservative and with the influence of classical music. While it has characteristics of art rock, which is experimental and ambitious renewable in the classical music Beef with exotic sounds instead.

Instrumedley is a mixture of songs, from the album Liquid Tension Experiment and Dream Theater using the song "The Dance of Eternity" from the album Metropolis Pt.2: Scenes From A Memory is the main structure of the song.

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดล่

The study found 22 rhythm patterns that appear on the soundtrack. There was conversion rate of 6 rhythmic patterns. The density is the highest in 16th note triplet. Whole note is density of the characteristic rhythms lowest. The abnormal rhythm in 16th note Tuplet, 16th note Triplet, most common are the notes tom and bass drum. And the study found three major techniques: (1) Patterning technique using a poly-rhythm, (2) Playing tricks on the bottom, and (3) Double pedal technique.

Keywords: Musical Techniques, Mike Portnoy, Insrumentedley

ความนำ

ดนตรีโปรเกรสซีฟ ร็อก (Progressive Rock) เท่าที่ปรากฏเป็นหลักฐาน เกิดขึ้นมาจากอังกฤษในทศวรรษที่ 60 จากนั้นจึงขยายตัวไปยังแถบยุโรปและอเมริกา วงดนตรีที่เป็นที่บุกเบิกในแนวนี้นั้น เช่น Manfred Mann earth Band, Pink Floyd, Genesis, Yes เป็นต้น ทั้งหมดล้วนเป็นศิลปินจากประเทศอังกฤษทั้งสิ้น ส่วนที่มาจากเยอรมนี อาทิ Tangerine Dream, Eloy, P'cock, Topass และ Ashra Tempel เป็นต้น โปรเกรสซีฟ ร็อก อังกฤษส่วนใหญ่จะเป็นเพลงร็อก ส่วนเยอรมันมีวง Tangerine Dream ที่ยืนสไตล์เป็นเพลงบรรเลง สำหรับวงนี้บางครั้งก็ถูกจัดเข้าแนว Electronic Music เนื่องจากเครื่องดนตรีที่ใช้เล่นเน้นไปทางเครื่องซินธ์กับดรัมแมทชีน (ศุภชัย ดีชาลี, 2552)

เอกลักษณ์ของโปรเกรสซีฟ ร็อก คือ เนื้อหาดนตรีที่สลับซับซ้อน การบรรเลงที่ยาวนานหากแต่ยังเต็มเปี่ยมด้วยความไพเราะ ซึ่งในความซับซ้อนจนผู้ฟังอาจตามไม่ทันในบางอารมณ์ ทำให้ดนตรีที่เรียบง่ายกว่าอย่างป๊อป (Pop) หรือพังค์ร็อก (PunkRock) ครองใจผู้ฟังมากกว่า แม้โปรเกรสซีฟร็อกจะเสื่อมความนิยมตั้งแต่ยุค 80 เป็นต้นมา แต่เมื่อดนตรีทางดนตรีก็ยังคงออกงามผ่านผลงานของศิลปินรุ่นหลังที่นำสำเนียงดนตรียุค 70 มาปรับใช้กับผลงานของตนจนประสบความสำเร็จมากมาย

ดนตรีโปรเกรสซีฟในช่วงยุค 90 สร้างความสำเร็จได้พอสมควร จนเกิดเป็นแนวทาง นิวโอ โปรเกรสซีฟ (Neo Progressive) ซึ่งปรากฏงานของ Ayreon, Spock's

Beard, Dream Theater ฯลฯ อันแสดงให้เห็นว่าถึงแม้ว่ารูปแบบดั้งเดิมของโปรเกรสซีฟหรืออาร์ตร็อกจะเสื่อมความนิยมลง แต่จิตวิญญาณของทั้งสองแนวก็น่ายังคงแอบแฝงอยู่ในนักดนตรี ที่ต้องการนำเสนอบางสิ่งบางอย่างนอกเหนือจากดนตรีที่ตรงไปตรงมา ในแบบมาตรฐานตลอดมา เช่นเดียวกับด้านฝั่งอเมริกา ผู้ได้รับอิทธิพลทางดนตรีโปรเกรสซีฟ โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปในแนวทางของ Neo Progressive Rock/Metal ซึ่งจัดเป็นดนตรีโปรเกรสซีฟยุคใหม่ดังที่ได้กล่าวในข้างต้น (CROSS ROADS, 1995 : 62 - 68) หากพูดถึงวงโปรเกรสซีฟที่มีชื่อเสียงที่สุดในยุคนี้คงจะหนีวงดรีมเธียเตอร์ (Dream theater) ไปไม่ได้ ซึ่งดรีมเธียเตอร์ คือ วงดนตรีที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของนักดนตรีที่มีประสบการณ์และทักษะทางด้านดนตรีชั้นเลิศ ทำให้วงมีผลงานและชื่อเสียงถึงขั้นมีผู้ปรายค่านิยมไว้ว่า “เป็นหนึ่งในวงดนตรีที่ดีที่สุดในโลก” (บอน บอระเพ็ด, 2559)

ไมค์ พอร์ตนอย (Mike Portnoy, 1967 - ปัจจุบัน) อดีตสมาชิกของวงดรีมเธียเตอร์ (Dream theater) ผู้เป็นทั้งนักดนตรีและที่ปรึกษาด้านดนตรีระดับคุณภาพ ซึ่งได้รับรางวัลทางดนตรีการ์ตูนตีฟผลงานมากมาย เช่น รางวัลมือกลองโปรเกรสซีฟร็อกยอดเยี่ยม 12 ปีซ้อน รางวัลบันทึกเสียงกลองยอดเยี่ยมในหลายอัลบั้ม ซึ่งนอกจากจะมีผลงานกับทางวงดรีมเธียเตอร์แล้ว ยังมี Side project ที่ทำร่วมกับศิลปินดังระดับโลกอีกหลายท่าน อีกทั้งรางวัลทางด้านการสอนและสื่อการสอนยอดเยี่ยม อาทิ รางวัล Best Clinician (ปี 2000 และ ปี 2002) รางวัล Best Educational Video / DVD (ปี 2000 และ ปี 2002) กล่าวได้ว่าเขาเป็นศิลปินที่มีความมานะพยายามในการสร้างสรรค์พัฒนาผลงานดนตรีของตนเองตลอดเวลาคนหนึ่งเลยทีเดียว

บทประพันธ์เพลง อินสตรูเมดเลย์ (Instrumedley) เป็นบทประพันธ์ที่มีความน่าสนใจอย่างยิ่งในด้านสังคีตลักษณ์ เพราะหากเป็นบทประพันธ์แบบปกติ หรือมาตรฐานทั่วไปอาจจะอยู่ในสังคีตลักษณ์ ABA ABB AABA ABBA หรืออื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน แต่ความพิเศษของบทประพันธ์นี้ คือ การร้อยเรียงจากท่อนที่โดดเด่นของแต่ละบทประพันธ์ในแต่ละอัลบั้มที่คัดสรรมา ซึ่งนอกจากจะเป็นการยากในแง่ของการประพันธ์แล้วยังเป็นการยากในเชิงการปฏิบัติด้วย เพราะในทางปฏิบัติการที่เราจะนำบทประพันธ์หลาย ๆ บทประพันธ์มาร้อยเรียงกันนั้นหมายถึงลักษณะของสังคีตลักษณ์จะมีรูปแบบที่กว้างขึ้นและอาจจะไม่ซ้ำรูปแบบกันเลย ยกตัวอย่าง ลักษณะสังคีตลักษณ์ที่พบได้ทั่วไปรูปแบบ AABA หมายถึง ท่อน A1 มี 8 ห้อง ท่อน A2 มี 8 ห้อง ท่อน A3 มี 8 ห้อง

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล

โดยที่รูปแบบบอร์ดและ/หรือทำนองจะมีความคล้ายกันในตอน A แต่ละตอน (องอาจ กวีเกียรติคุณ, 2557 : 45 - 47) แต่สังคีตลักษณะของบทเพลงนี้ จากการวิเคราะห์เบื้องต้น โดยการสังเกต/ฟังและจดบันทึก ผู้วิจัยสามารถแบ่งออกได้มากกว่า 10 ท่อนเพลง โดยไม่ซ้ำกัน ซึ่งแต่ละท่อนมาจากอัลบั้มต่างกัน ซึ่งการตั้งสมมุติฐานและวิเคราะห์เบื้องต้นของผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่าบทประพันธ์นี้อาจจะมีรูปแบบสังคีตลักษณะ ABCDEF... โดยไม่มีการย้อนหรือซ้ำ และอาจมีรูปแบบอัตราจังหวะ (Times Signature) ที่หลากหลายและ/หรือมีการใช้จังหวะขัด (Syncopation) และ/หรือการจัดรูปแบบอัตราจังหวะแบบผสมผสาน (Oddtimes Signature) บนอัตราความเร็ว (Tempo) ที่สม่ำเสมอจนตลอดเพลงก็เป็นได้ ทำให้บทประพันธ์มีความซับซ้อนสูง และต้องอาศัยการจดจำวรรคตอนต่าง ๆ ในการบรรเลงที่ติดต่อกันเป็นเวลายาวนาน แสดงถึงรายละเอียดและความสามารถในการสร้างสรรค์บทประพันธ์ของศิลปิน รวมถึงการสอดแทรกอารมณ์ขันไว้ในผลงาน อีกทั้งเทคนิคเฉพาะตัวในการบรรเลงแต่ละเครื่องมือของสมาชิกในวงทำให้เชื่อได้ว่า หากไม่ได้มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อให้ทราบถึงเทคนิคและองค์ประกอบทางดนตรีในบทประพันธ์เพลงอินสตรูเมทัลแล้ว ก็เป็นที่ยากที่จะเข้าใจรูปแบบของบทประพันธ์นี้ อย่างถ่องแท้แน่นอน

จากบทประพันธ์นี้ นอกจากความน่าสนใจในเชิงสังคีตลักษณะและการวิเคราะห์แง่มุมอื่น ๆ โดยใช้หลักทฤษฎีดนตรีสากลแล้ว ตัวบทประพันธ์ยังมีความพิเศษอีกอย่าง คือ เป็นบทประพันธ์ซึ่งไม่ได้มีการทำเป็นสตูดิโออัลบั้มเหมือนบทประพันธ์อื่น ๆ ของวง กล่าวคือ บทประพันธ์นี้เป็นเพลงสำหรับใช้แสดงในการทัวร์คอนเสิร์ตรอบโลกต่อหน้าผู้ชมเท่านั้น (ณ 2557) ซึ่งตามหลักฐานที่ปรากฏ มีการบันทึกการแสดงสดออกมาในรูปแบบวีดีโอซีดี/ดีวีดี เพียงไม่กี่ครั้ง จากการสันนิษฐานเบื้องต้นพบหลักฐานการบันทึกการแสดงสดครั้งแรกอย่างเป็นทางการในงาน Modern Drummer Festival ปี 2003 ซึ่ง ไมค์ พอร์ตนอย แสดงร่วมกับศิลปินดังระดับโลกอีกหลายท่าน อาทิ พอล กิลเบิร์ต (Paul gilbert, 1966 - ปัจจุบัน) และในโอกาสเดียวกันทางโมเดิร์น ดรัมเมอร์ได้ให้ชื่อ ไมค์ พอร์ตนอย เข้าไปอยู่ในหอเกียรติคุณ (Hall of Fame) ถือว่าเป็นมือกลองอายุน้อยที่สุดที่ได้รับการเสนอชื่อ โดยในขณะนั้นเขามีอายุเพียง 37 ปี เท่านั้น

สไตล์การบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอย ในแต่ละบทประพันธ์มีลีลาเฉพาะตัว เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงทักษะการบรรเลงที่มีความซับซ้อน ทำให้เขาเป็นมือกลองอีกคนหนึ่งที่มือทิพและสร้างแรงบันดาลใจต่อนักดนตรีสมัยใหม่เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากผลงานของศิลปินร็อกยุคใหม่ โดยเฉพาะศิลปินทางสายดนตรีโปรเกรสซีฟฯ เมโลดิกฯ หรือพาวเวอร์ฯ ซึ่งหากกล่าวถึงแนวทางการสร้างสรรค์ของไมค์ พอร์ตนอย ผู้ศึกษาติดตามผลงานมักจะมีถึงจังหวะซัด ๆ ตามแบบฉบับของดนตรีโปรเกรสซีฟร็อก มีการใช้เสียงกลอง และเทคนิคสำเนียงการตีที่เป็นเอกลักษณ์ มีการใช้สองกระดิ่งและเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการจัดวาง อุปกรณ์ในแต่ละอัลบั้มที่แตกต่างกันไป จึงทำให้ชุดอุปกรณ์ของเขานั้นมีความโดดเด่นไม่เหมือนใคร ซึ่งในยุคของดนตรีโปรเกรสซีฟนั้น อุปกรณ์และรูปแบบการจัดวางของเขาก็คือเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงแนวทางของความเป็น “โปรเกรสซีฟ” อย่างหนึ่งในยุค ไมค์ แมนจินิ (Mike mangini, 1963 - ปัจจุบัน) อาจารย์และศิลปินระดับโลก ได้กล่าวถึง ไมค์ พอร์ตนอย ในการสัมภาษณ์สดกับ Radio Futuro สถานีวิทยุของประเทศชิลีไว้ว่า

“ผมพบว่าการตีกลองของไมค์มันแบบ...มันเข้ากันกับดนตรีได้ดีมาก มันทำให้ดนตรีสามารถเล่นตามได้อย่างเรียบง่าย เขาเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์อย่างยอดเยี่ยมในส่วนของกลอง นั่นคือส่วนที่ผมชอบ”

(Headbangkok, 2557)

ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงคุณค่าทางด้านดนตรีของศิลปิน “ไมค์ พอร์ตนอย” ซึ่งมีผลงานที่การันตีด้วยรางวัลและประสบการณ์การทำงานด้านดนตรีของเขา ทำให้แต่ละผลงานของเขานั้นกลายเป็นบทประพันธ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิเคราะห์การบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอย ซึ่งการศึกษาจะมีรูปแบบเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิจัยทางดนตรีวิทยา และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) โดยทำการศึกษา งานวิจัย เอกสาร ตำรา และข้อมูลจากสื่อการสอน/สื่อบันทึกการแสดง เพื่อบันทึกเป็นโน้ตสากล และวิเคราะห์ลักษณะเทคนิครวมถึงบริบททางดนตรีของไมค์ พอร์ตนอย

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดเล่

โดยเลือกกรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดเล่ (Insrtumedley) ซึ่งเป็นบทประพันธ์ที่มีความหลากหลายทางด้านสังคีตลักษณะที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้างต้น อันแสดงถึงเทคนิควิธีการทางดนตรีของไมค์ พอร์ตนอยได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎีดนตรีสากล โดยทำการศึกษารูปแบบโครงสร้างทางดนตรี รูปแบบของจังหวะ (Rhythmic pattern) และเทคนิคของกลองที่ใช้ในบทประพันธ์ อีกทั้งวิจัยนี้ยังศึกษาในด้านของประวัติแนวดนตรี ประวัติของไมค์ พอร์ตนอย เพื่อให้ทราบถึงภูมิหลังอันเป็นประโยชน์ต่องานดนตรีเชิงสมัยนิยม และทำให้เข้าใจถึงบทบาทและบริบทของไมค์ พอร์ตนอยต่อวงการดนตรีในแต่ละยุคจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ โดยประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยเลือกศึกษาด้านอุปกรณในการสร้างสรรค์ เนื่องจากยังไม่มียานวิจัยใดที่นำประเด็นนี้มาศึกษาในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือกับกระบวนการการผลิตผลงานสร้างสรรค์ ซึ่งในวิจัยนี้หมายถึง “ชุดอุปกรณ์” หรือ “กลองชุด” โดยการศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมดเล่ ไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติหรือการวิเคราะห์ดนตรี แต่ยังสร้างความรู้ความเข้าใจและเสริมแรงให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของกระบวนการสร้างสรรค์ ตั้งแต่แนวความคิดริเริ่ม ความพยายามผลตอบรับจากสังคมต่องานสร้างสรรค์ทางดนตรี และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ศึกษาดนตรีและผู้รักในเสียงดนตรี ได้เป็นแนวทางในการพัฒนางานสร้างสรรค์ทางดนตรีที่มีคุณภาพต่อสังคมปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติ ผลงาน และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของไมค์ พอร์ตนอย
2. เพื่อศึกษาเทคนิคการบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอยในเพลงอินสตรูเมดเล่

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ เอกสารสิ่งพิมพ์ และสื่อการสอนที่ถูกต้องตามลิขสิทธิ์
2. ข้อมูลในการวิเคราะห์เพลงอิสตรูเมดเลย์ (Instrumedley) ศึกษาจากสื่อบันทึกการแสดงสดต่าง ๆ โดยใช้โน้ตสากลในการบันทึก
3. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เฉพาะรูปแบบจังหวะ (Rhythmic pattern) และเทคนิคการบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอย เท่านั้น

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. นำข้อมูลจากการค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ งานวิจัยและตำราวิชาการต่าง ๆ มาจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหา
2. นำข้อมูลจากการศึกษา มาจัดเรียงให้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับเนื้อหา
3. นำข้อมูลจากการศึกษาดนตรีมาบันทึกเป็นโน้ตสากล
4. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเนื้อหา ตรวจสอบปรับปรุง แก้ไข

ผลการวิจัย

ประวัติ ผลงาน และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน

1. แนวดนตรีโปรเกรสซีฟ

คำว่า “progressive” แรกใช้ในยุคทศวรรษ 1970 มาถึงยุค 1980 หมายถึงลักษณะดนตรีเฉพาะตัวดนตรี “โปรเกรสซีฟร็อก” (Progressive rock) หรือ prog/prog rock ซึ่งวงดนตรีโปรเกรสซีฟร็อก ได้ผลักดันด้านเทคนิคและขอบเขตการจัดวาง โดยทำให้เหนือมาตรฐานร็อกทั่วไป นอกจากนี้ การเรียบเรียงมักจะรวมองค์ประกอบของดนตรีคลาสสิก แจ๊ส และเวลด์มีวาลิค เข้าไป ใช้เครื่องดนตรีทั่วไป แต่เพลงและเนื้อเพลง ในบางครั้งจะเป็นนามธรรม แนวความคิด หรือแฟนตาซี ในบางครั้งวงโปรเกรส - ซีฟร็อกจะใช้คำว่า “คอนเซ็ปต์อัลบั้ม เพื่ออธิบายถ้อยแถลง มักใช้การอธิบายเรื่องราวแบบมหากาพย์หรือความยิ่งใหญ่” (ปานาพันธ์ นุตร์อำพันธ์, 2534 : บทที่ 1) ซึ่งคำว่า “อาร์ตร็อก”

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเม้นต์

(Art Rock) มักจะใช้ในความหมายเช่นเดียวกับ “โปรเกรสซีฟร็อก” แต่ก็ไม่ใช่อย่างเดียวกัน สิ่งที่คล้ายคลึงกัน คือ ความล้ำยุค การใช้เสียงแปลก ๆ เสียงซินธิไซเซอร์ และการเล่นดนตรีที่อ่อนยาว ๆ ที่เนื้อหาสลับซับซ้อน

โปรเกรสซีฟร็อก (Progressive rock) และอาร์ตร็อก (Art Rock) จึงเป็นสองแนวดนตรีที่เป็นเสมือนคู่แฝดกัน แต่โปรเกรสซีฟ ร็อก นั้นจะมีรูปแบบดนตรีที่มีความเป็นอนุรักษ์นิยมมากกว่า และมีอิทธิพลของดนตรีคลาสสิก เพื่อเน้นอารมณ์แบบอลังการหรือการนำ Jazz & Improvise style เข้ามาผสมผสาน ส่วนเนื้อร้องก็จะให้ความสำคัญกับความสละสลวยทางการประพันธ์มากกว่า หากไม่เป็นการร้ายบทวิกี้จะเป็นเรื่องราวในแบบนิยายวิทยาศาสตร์ ในขณะที่อาร์ตร็อกนั้นจะมีลักษณะของการทดลองและทดแทนความทะเยอทะยานในโลกของดนตรีคลาสสิกด้วยเนื้อเสียงที่แปลกใหม่แทน

2. ไมค์ พอร์ตนอย

“ไมค์ พอร์ตนอย” เกิดวันที่ 21 เมษายน ปี 1967 ในวัยเด็กเขาใช้ชีวิตในแถบ Long Beach ใน New York ได้แรงบันดาลใจในการตีกลองจาก เทอร์รี่ บอซซิโอ (Terry Bozzio), วินนี่ โคลิวตา (Vinnie Colaiuta), ซีม่อน ฟิลลิป (Simon Philips), จอห์น บอนแฮม (John Bonham) และ เคธ มูน (Keith Moon), มีผลงานทั้งกับวงของตัวเองและศิลปินอื่น ๆ อีกมากมาย รวมถึงวงอเวนจ์ เซเวนโฟลด์ (Avenged Sevenfold) โดยมาแทนที่มือกลองคนเก่า Jimmy “The Rev” Sullivan ที่เสียชีวิตไป หลังจากนั้นเขาก็มีโปรเจ็คอื่น ๆ ตามมากมาย อาทิ AdrenalineMob, Flying Colors, The Winery Dogs ฯลฯ จนถึงปัจจุบัน ด้านชีวิตส่วนตัวไมค์และภรรยาของเขามาเลนี (Marlene) อาศัยใน Pennsylvania มีบุตรด้วยกัน 2 คน

ภาพที่ 1 : สมาชิกวง Liquid Tension Experiment

(จากซ้ายไปขวา) จอร์แดน รูเดส / ไมค์ พอร์ตนอย / โทนี่ เลวิน /
จอห์น เปตรูชี

ที่มา : <http://www.allmusic.com/artist/liquid-tension-experiment>

3. ผลงานทางดนตรี

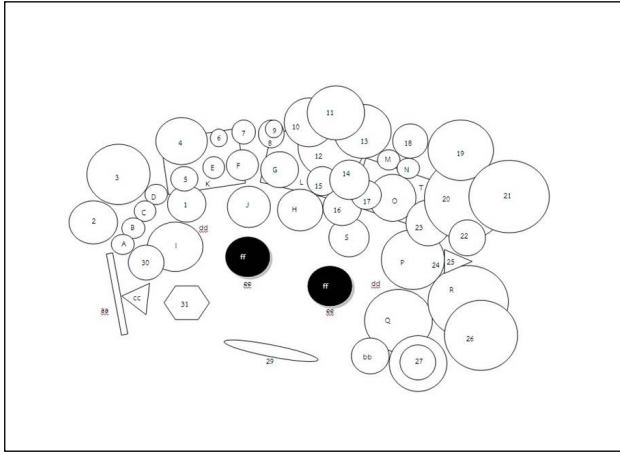
จากการวิจัย นอกจากจะได้ทราบถึงจำนวนของผลงานสตูดิโออัลบั้มแล้ว ยังทำให้ทราบถึงความสามารถของตัวไมค์ พอร์ตนอย และความหลากหลายของงานเพลง รวมทั้งสิ้น 56 อัลบั้ม ตั้งแต่ ค.ศ. 1994 จนถึง ค.ศ. 2015 โดยมีผลงานหลัก จากการเป็นสมาชิกของวง Dream Theater เป็นดนตรีแนวโปรเกรสซีฟ รวมกัน 12 อัลบั้ม โดยคิดเป็น 21.43% จากผลงานร่วมกับศิลปินต่าง ๆ ของเขาทั้งหมด รองลงมา คือ ผลงานกับ Neal Morse เป็นดนตรีแนวโปรเกรสซีฟ ที่มีลักษณะเด่นเกี่ยวกับการสรรเสริญพระเจ้า ซึ่งมีอิทธิพลดนตรีของวง Dream Theater พอสมควร รวม 8 อัลบั้ม คิดเป็น 14.29% จากผลงานร่วมกับศิลปินต่าง ๆ ทั้งหมด ลำดับต่อมา คือ Liquid Tension Experiment เป็นดนตรีแนวโปรเกรสซีฟที่มีความหนักหน่วง รวม 3 อัลบั้ม โดยคิดเป็น 5.36% จากผลงานร่วมกับศิลปินต่าง ๆ ของเขาทั้งหมด และ Flying Colors เป็นดนตรีแนวโปรเกรสซีฟ ที่มีแนวคิดของการถ่ายทอดตัวตนของสมาชิกในวงแต่ละคน มีผลงานรวม 3 อัลบั้ม

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเม้นต์

คิดเป็น 5.36% จากผลงานร่วมกับศิลปินต่าง ๆ ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีผลงานอีกมากมายที่เขาได้ร่วมทำ อาทิ Transatlantic, Adrenaline Mob, The Winery Dogs ฯลฯ (“ดรีมเธียเตอร์”, วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี) จนถึงปัจจุบัน

4. ปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงาน

ในกรณีการศึกษาการบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอย ปัจจัยสำคัญที่ควรศึกษานอกเหนือจากเทคนิคเฉพาะตัวแล้ว ก็คือลักษณะการเลือกใช้อุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละชุด ซึ่งถือเป็นตัวแปรสำคัญในการถ่ายทอดอารมณ์ของตัวศิลปินให้ได้ตรงตามเจตนารมณ์เพื่อส่งตรงถึงผู้ฟัง/ผู้ชม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงออกถึงบุคลิกเฉพาะตัวของศิลปิน การสร้างภาพลักษณ์ ความดูน่าเชื่อถือของศิลปิน รวมถึงการเอื้อต่อลักษณะทางด้านกายภาพของตัวศิลปินซึ่งมีผลต่อการบรรเลง อันส่งผลต่อการใช้เทคนิคการเล่นลักษณะต่าง ๆ ซึ่งอุปกรณ์เฉพาะตัวหลัก ๆ ของไมค์ พอร์ตนอย คือ กลองสแนร์ ที่มี “โทนเสียง” ฟุ้งเป็นเอกลักษณ์ที่มาพร้อมกลไกพิเศษในการเพิ่มลดเสียง “แซ่” เพื่อประโยชน์ในการบรรเลงเพลงที่มีความกระชับต่างกันโดยการปลดแซ่เพียงครั้งเดียว รวมถึงจำนวนกลอง/ขนาดกลองและวัสดุที่ใช้ทำก็ได้พัฒนาร่วมกับบริษัทกลองชั้นนำระดับโลก เช่นเดียวกับฉาบที่ใช้ก็มีลิขสิทธิ์ลายเซ็นเฉพาะรุ่นของเขาเอง ซึ่งได้ร่วมคิดค้นกับบริษัทที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตฉาบโดยเฉพาะ โดยการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละชุดก็จะมีรูปแบบการจัดวางกลอง ขนาดกลอง สีส้นลวดลายบนตัวกลอง โทนม้วน และวัสดุที่แตกต่างกันออกไป เพื่อความคล่องตัวและเป็นธรรมชาติในการบรรเลง รวมไปถึงอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ทำงานเพลงมีสีส้นและลูกเล่นที่มีความ “แปลกหู” ตามแบบฉบับของแนวเพลงโปรเกรสซีฟ โดยมีการจัดตำแหน่งอุปกรณ์ ทั้งกลอง ฉาบ และอุปกรณ์เสริมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันรวม 7 รูปแบบ

ภาพที่ 2 : รูปแบบการจัดวางอุปกรณ์ ชุดที่ 6 “The Mirage Monster”
 กลอง Tama รุ่น Star Classic Maples สีขาว/บรอน, ฉาบ Sabian
 ที่มา : Doerschuk, 2560 : 72 - 74.

เทคนิคการบรรเลงของไมค์ พอร์ตนอยในเพลงอินสตรูเมเล่

1. ข้อมูลของบทประพันธ์

บทประพันธ์ “อินสตรูเมเตเล่” เป็นบทบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรีตัวบทประพันธ์มีส่วนผสมจากหลายเพลง จากอัลบั้มของวง Dream Theater และวง Liquid Tension Experiment โดยใช้เพลง “The Dance Of Eternity” จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2 : Scenes From A Memory เป็นโครงสร้างหลักของบทเพลง โดยเสริมท่อนเด่น ๆ ของแต่ละเพลงที่เป็นที่นิยมของวง มาร้อยเรียงเข้าด้วยกัน มีความยาวโดยรวมประมาณ 12.10 นาที สามารถแบ่งได้ 14 ท่อนจาก 9 เพลงใน 8 อัลบั้ม ดังนี้

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมนต์

ตารางแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ และโครงสร้างบทประพันธ์อินสตรูเมนต์

ตารางส่วนที่ 1

ลำดับ (ท่อน)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	จบ
เวลาที่ดำเนิน (นาที)	0:00	1:30	1:52	4:05	4:46	5:43	6:15	6:23	6:30	8:16	9:03	9:20	10:08	11:05	12:10
ความยาวของท่อน (นาที)	1.29	0.23	2.14	0.42	0.58	0.33	0.09	0.08	1.47	0.48	0.18	0.49	0.58	1.06	-
*สัดส่วนของท่อน	13.6 97%	2.442 %	22.7 18%	4.45 9%	6.157% %	3.503% %	0.95 5%	0.849% %	15.6 05%	5.09 6%	1.91 1%	5.20 2%	6.15 7%	17.2 53%	-
ชื่อบทเพลง	The Dance Of Eternity	Metropolis Pt. 1: The Machine and the Sleeper	Economical	The Dance Of Eternity	Metropolis Pt. 1: The Machine and the Sleeper	A Change Of Season IV: The Dialect Of Winters	When the Water Breaks	A Change Of Season IV: The Dialect Of Winters	Yeh Jan	The Dance Of Eternity	Pandagan Sati	Universal Mind	The Dance Of Eternity	Hell's Kitchen	-

ตารางส่วนที่ 2

ลำดับ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ชื่อ	When Dream and Day Unite	Images and Words	Awake	A Change of Seasons	Falling into Nothing	Liquid Tension Experiment	Liquid Tension Experiment 2	Liquid Tension Experiment	Metropolis Pt. 2: Scenes From a Memory
ปี (ค.ศ.)	1989	1992	1994	1995	1997	1998	1999	1999	1999
จำนวนครั้งที่บันทึกเสียง	1	1	2	2	1	2	1	4	4
สัดส่วนของความสัมพันธ์	7.14	7.14	14.29	14.29	7.14	14.29	7.14	28.57	28.57

*ค่าเฉลี่ยโดยประมาณ

ตารางที่ 1 : ตารางแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ และโครงสร้างบทประพันธ์อินสตรูเมนต์ตอนที่ 1 - 14

ที่มา : มาโนชญ์ ยุกเชื้อ, 2560 : 76

จากตาราง ท่อนที่ 1 เวลาเริ่ม 0:00 มีความยาวของท่อน 1.29 นาที คิดเป็น 13.697% ของความยาวเพลงทั้งหมด ใช้บทเพลง “The Dance Of Eternity” จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2 : Scenes From A Memory ปี 1999 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้มีจำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 2 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 1 : 30 มีความยาวของท่อน 0.23 นาที คิดเป็นร้อยละ 2.442 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Metropolis Pt. 1 : The Miracle and the Sleeper” จากอัลบั้ม Images And Words ปี 1992 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 3 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 1 : 52 มีความยาวของท่อน 2.14 นาที คิดเป็นร้อยละ 22.718 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Erotomania” จากอัลบั้ม Awake ปี 1994 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 4 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 4 : 05 มีความยาวของท่อน 0.42 นาที คิดเป็นร้อยละ 4.459 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “The Dance Of Eternity” จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2 : Scenes From A Memory โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 5 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 4 : 46 มีความยาวของท่อน 0.58 นาที คิดเป็นร้อยละ 6.157 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Metropolis Pt. 1 : The Miracle and the Sleeper” จากอัลบั้ม Awake ปี 1994 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 6 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 5 : 43 มีความยาวของท่อน 0.33 นาที คิดเป็นร้อยละ 3.503 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “A Change Of Seasons IV : The Darkest Of Winters” จากอัลบั้ม A Change Of Seasons ปี 1995 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้มีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 7 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 6 : 15 มีความยาวของท่อน 0.09 นาที คิดเป็นร้อยละ 0.955 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “When the Water Breaks” จากอัลบั้ม Liquid Tension Experiment ปี 1999 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของบทเพลงทั้งหมด

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล

จากตาราง ท่อนที่ 8 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 6 : 23 มีความยาวของท่อน 0.08 นาที คิดเป็นร้อยละ 0.849 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “A Change Of Seasons IV : The Darkest Of Winters” จากอัลบั้ม A Change Of Seasons ปี 1995 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มมีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 9 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 6 : 30 มีความยาวของท่อน 1.47 นาที คิดเป็นร้อยละ 15.605 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Ytse Jam” จากอัลบั้ม When Dream and Day Unite ปี 1989 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มมีจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 10 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 8 : 16 มีความยาวของท่อน 0.48 นาที คิดเป็นร้อยละ 5.056 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “The Dance Of Eternity” จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2: Scenes From A Memory ปี 1999 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 11 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 9 : 03 มีความยาวของท่อน 0.18 นาที คิดเป็นร้อยละ 0.911 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Paradigm Shift” จากอัลบั้ม Liquid Tension Experiment ปี 1998 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มมีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 12 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 9 : 20 มีความยาวของท่อน 0.19 นาที คิดเป็นร้อยละ 5.202 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Universal Mind” จากอัลบั้ม Liquid Tension Experiment ปี 1998 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มมีจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 13 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 10:08 มีความยาวของท่อน 0.58 นาที คิดเป็นร้อยละ 6.151 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “The Dance Of Eternity” จากอัลบั้ม Metropolis Pt. 2 : Scenes From A Memory ปี 1999 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มนี้ มีจำนวน 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ของบทเพลงทั้งหมด

จากตาราง ท่อนที่ 14 เวลาที่ดำเนินโดยประมาณ 11:05 มีความยาวของท่อน 1.06 นาที คิดเป็นร้อยละ 17.253 ของความยาวเพลงทั้งหมดใช้บทเพลง “Hell's Kitchen” จากอัลบั้ม Falling Into Infinity ปี 1997 โดยมีจำนวนการใช้เพลงในอัลบั้มมีจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.14 ของบทเพลงทั้งหมด

จบเพลง ที่เวลาโดยประมาณ 12:10 นาที

2. รูปแบบของจังหวะ (Rhythmic pattern)

จากการศึกษา พบรูปแบบอัตราจังหวะที่ปรากฏภายในบทเพลง ตั้งแต่ห้องที่ 1 - 439 ซึ่งจากการศึกษาพบว่ามีจำนวน 22 รูปแบบอัตราจังหวะ โดยพบมากที่สุด ลำดับที่ 1 ได้แก่ อัตราจังหวะ 4/4 ลำดับที่ 2 ได้แก่ อัตราจังหวะ 3/4 ลำดับที่ 3 ได้แก่ อัตราจังหวะ 5/4 อัตราจังหวะ 6/8 และอัตราจังหวะ 7/8 ลำดับที่ 4 ได้แก่ อัตราจังหวะ 2/8 อัตราจังหวะ 2/4 และอัตราจังหวะ 11/8 ลำดับที่ 5 ได้แก่ อัตราจังหวะ 6/4 อัตราจังหวะ 5/8 อัตราจังหวะ 8/8 อัตราจังหวะ 9/8 อัตราจังหวะ 10/8 อัตราจังหวะ 7/16 อัตราจังหวะ 11/16 และอัตราจังหวะ 13/16 ลำดับที่ 6 ได้แก่ อัตราจังหวะ 1/4 อัตราจังหวะ 3/8 อัตราจังหวะ 12/8 อัตราจังหวะ 13/8 อัตราจังหวะ 6/16 และอัตราจังหวะ 15/16 ตามลำดับจากการศึกษา พบรูปแบบการเปลี่ยนอัตราจังหวะที่ปรากฏภายในบทเพลง ตั้งแต่ห้องที่ 1 - 439 จากการศึกษาค้นพบว่า มีลักษณะการเปลี่ยนรูปแบบของอัตราจังหวะ 6 แบบได้แก่ 1. รูปแบบ 2 อัตราจังหวะ จำนวน 15 ครั้ง 2. รูปแบบ 3 อัตราจังหวะ จำนวน 3 ครั้ง 3. รูปแบบ 4 อัตราจังหวะ จำนวน 7 ครั้ง 4. รูปแบบ 5 อัตราจังหวะ จำนวน 2 ครั้ง และ 5.รูปแบบอัตราจังหวะอื่น ๆ อีกจำนวน 5 ครั้ง รวมลักษณะการเปลี่ยนรูปแบบอัตราจังหวะทั้งหมด จำนวน 34 ครั้ง

3. ความหนาแน่นของลักษณะจังหวะ (Rhythm density)

จากการศึกษาความหนาแน่นของลักษณะจังหวะในบทเพลงตั้งแต่ห้องที่ 1 - 439 พบความหนาแน่นสูงสุดในรูปแบบโน้ตเชปต์ 2 ชั้น 6 พยางค์ ตามตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นในห้องที่ 217 - 219 และพบความหนาแน่นของลักษณะจังหวะต่ำสุดในรูปแบบโน้ตตัวกลม ดังตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นในห้องที่ 318 - 320

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมนต์

จากโน้ต เป็นตัวอย่างความหนาแน่นสูงสุดที่ปรากฏให้เห็นในท้องที่ 217 - 219

จากโน้ต เป็นตัวอย่างความหนาแน่นต่ำสุดที่ปรากฏให้เห็นในท้องที่ 318 - 320

4. ลักษณะจังหวะอปกติ (Irregular rhythm)

จากการศึกษาลักษณะจังหวะอปกติ ในบทเพลงตั้งแต่ท้องที่ 1 - 439 พบลักษณะจังหวะอปกติ เป็นรูปแบบโน้ตเซบ็ต 2 ชั้น 6 พยางค์ เซบ็ต 2 ชั้น 3 พยางค์ โดยพบมากในรูปแบบของโน้ตทอม และกระต็อง ตามตัวอย่างที่ปรากฏให้เห็นในท้องที่ 217 - 219 และ 265 - 268

จากโน้ต เป็นรูปแบบโน้ตเซบ็ต 2 ชั้น 6 พยางค์ ปรากฏให้เห็นในท้องที่ 217 - 219 โดยมีลักษณะการใช้โน้ตทอม ในอัตราจังหวะ 4/4

จากโน้ต เป็นเทคนิคการใช้กระต็องคู่ ดังปรากฏให้เห็นในท้องที่ 265 - 268 โดยมีลักษณะการบรรเลงเป็นสัดส่วนโน้ตเซบ็ต 2 ชั้น 3 พยางค์ ในอัตราจังหวะ 3/4

5. เทคนิคที่ใช้ (Instrumental technique)

จากการศึกษา รูปแบบเทคนิคการบรรเลง ที่ปรากฏภายในบทเพลง ตั้งแต่ ห้องที่ 1 - 439 พบ 3 เทคนิคสำคัญ ได้แก่

1) เทคนิคการบรรเลงโดยใช้รูปแบบโพลีริทึม พบจำนวน 1 ครั้ง โดย มีลักษณะรูปแบบการบรรเลงที่มีสัดส่วนของมือและเท้าแยกกัน ดังตัวอย่าง

จากโน้ต เป็นตัวอย่างรูปแบบที่แสดงถึงลักษณะจังหวะแบบโพลีริทึม (Polyrhythm) แบบ 2 แนวจังหวะร่วม ดังปรากฏให้เห็นในห้องที่ 11 - 13 โดยลักษณะ แนวจังหวะที่ 1 (บน) เป็นการบรรเลงสแนร์ และลักษณะแนวจังหวะที่ 2 (ล่าง) เป็นการ บรรเลงเบสดรัมไปพร้อมกัน

2) เทคนิคการบรรเลงสลับบน - ล่าง พบจำนวน 7 ครั้ง โดยส่วนใหญ่ ลักษณะที่พบ จะมีรูปแบบการบรรเลงสลับระหว่าง สแนร์/กระดิ่ง, ทอม/กระดิ่ง ดังตัวอย่าง

จากโน้ต เป็นตัวอย่างเทคนิคการบรรเลงสลับบน - ล่าง ที่ปรากฏให้เห็นในห้องที่ 196 โดยมีลักษณะการบรรเลงสลับบน - ล่าง ระหว่างทอม และเบสดรัมเป็นสัดส่วนโน้ต เซบิต 2 ชั้น มีรูปแบบ T - T - T - T - T - T - K - K - T - T - T - T - T - T - K - K (S = สแนร์/K = เบสดรัม/T = ทอม)

3) เทคนิคการใช้กระดิ่งคู่ พบจำนวน 13 ครั้ง โดยส่วนใหญ่ ลักษณะที่พบจะเป็นการบรรเลงเป็นสัดส่วนโน้ตเซบิต 2 ชั้น ในอัตราจังหวะ 3/4 และ 4/4 และสัดส่วนโน้ตเซบิต 2 ชั้น 3 พยางค์ ดังตัวอย่าง

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล

จากโน้ต เป็นตัวอย่างเทคนิคการใช้กระเบื้องคู่ ดังปรากฏให้เห็นในข้อที่ 193 - 194 โดยมีลักษณะการบรรเลงเป็นสัดส่วนโน้ตเช็ต 2 ชั้น ในอัตราจังหวะ 4/4

จากโน้ต เป็นตัวอย่างเทคนิคการใช้กระเบื้องคู่ ดังปรากฏให้เห็นในข้อที่ 265 - 268 โดยมีลักษณะการบรรเลงเป็นสัดส่วนโน้ตเช็ต 2 ชั้น 3 พยางค์ ในอัตราจังหวะ 3/4

อภิปรายผล

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล ได้แสดงให้เห็นถึง ประวัติ ผลงานดนตรี และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ของ ไมค์ พอร์ตนอย รวมถึงความเป็นมาของแนวดนตรีโปรเกรสซีฟ ที่ส่งผลต่อทิศทางดนตรีของผู้เล่นกลอง รวมถึงนักดนตรีอาชีพในปัจจุบัน ซึ่งในจุดนี้หากเรามองในนิยามของความ เป็นอิทธิพลทางดนตรี การเป็นผู้นำหรือต้นแบบทางดนตรีในยุค (Idol) หรือสัญลักษณ์ ที่สื่อถึงการเป็นผู้เล่นกลองสายโปรเกรสซีฟ (Icon) ที่มีลีลา สำเนียงและเทคนิคเฉพาะตัว อันเป็นเอกลักษณ์ (Style) ไมค์ พอร์ตนอย ถือว่าตอบโจทย์ต่อสังคมดนตรีร็อกได้อย่างดีเยี่ยม สิ่งสำคัญหลายประการที่หล่อรวมกันเป็นตัวตนของชายผู้นี้ ได้ถูกหยาบยกและยึดถือเป็นแบบอย่าง ตั้งแต่การฝึกซ้อม ความพยายามในการสร้างมาตรฐาน และสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบที่แตกต่างจากแนวคิดเดิม ๆ และความเคารพต่อผลงานศิลปินต้นแบบ แม้กระทั่ง แนวทางการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้เขายังคงโลดแล่นในวงการ และถือเป็นผู้ทรงอิทธิพลทาง ดนตรีคนหนึ่งในยุคเฟื่องฟูของดนตรีร็อกเลยทีเดียว

การศึกษาปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานของไมค์ พอร์ตนอย ผู้วิจัย ได้เลือกที่จะนำเสนอแง่มุมปัจจัยทางด้านอุปกรณ์ ด้วยเหตุผลสำคัญหลัก 3 ประการ คือ 1. การทำให้เข้าใจถึงรูปแบบของการจัดอุปกรณ์ (Setup) อันสะท้อนถึงรูปแบบสำคัญในการเล่น 2. ความสัมพันธ์ที่มีนัยยะสำคัญ ระหว่างวิวัฒนาการของชุดอุปกรณ์ ต่องานสร้างสรรค์ดนตรีในแต่ละชุดของไมค์ พอร์ตนอย 3. การนำไปใช้และความน่าสนใจต่อการศึกษาด้อยอดในเชิงลึก จากหลักการดังกล่าว นอกจากจะทำให้ทราบถึงรูปแบบต่าง ๆ ของอุปกรณ์ในแต่ละชุดของไมค์ พอร์ตนอย อันแสดงถึงพัฒนาการในการวางแผน ออกแบบทิศทางของการบรรเลงให้สอดคล้องกับตัวเพลง การจัดการกับมุมมองด้านอุปกรณ์ (First impression) ความถี่ในและง่ายต่อการบรรเลงจริงบนเวที ในขณะที่ต้องบรรเลงเพลงในแต่ละอัลบั้มที่มีความแตกต่างกันทางเทคนิคอุปกรณ์ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ (Specific features) การประสมเครื่องดนตรี รวมไปถึงการสร้างสรรค์งานศิลป์ (Art work) บนตัวอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สื่อถึงงานเพลงในอัลบั้มนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการแนวคิดในเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) ที่สัมพันธ์กับเทคนิคเชิงดนตรีที่ใช้ (Technique Performance) แต่ยังคงคุณค่าของความเป็นดนตรี (Music Performance) ไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษานี้ เมื่อเข้าใจกระบวนการและหลักการสำคัญ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานดนตรีอื่น ๆ ได้ทุก ๆ แนว ทั้งในด้านของรูปแบบการจัดวางอุปกรณ์ในงานดนตรีโดยเน้นการใช้งานที่สัมพันธ์กับเทคนิคทางดนตรี และการบริหารทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่องานดนตรี

โครงสร้างของบทประพันธ์ มีการผสมผสานหลายบทเพลงเข้าด้วยกัน มีความต่างกันทั้งระดับของจังหวะและทำนอง ในกรณีการศึกษารั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในแนวรูปแบบของจังหวะ รวมไปถึงเทคนิคสำคัญในทางกลองชุด ซึ่งลักษณะการร้อยเรียงแต่ละบทเพลง พบว่า มีรูปแบบของอัตราและค่าความเร็วของจังหวะที่ใกล้เคียงกัน เป็นส่วนใหญ่ มีการท่วงจังหวะลงข้างในบางท่อนเพื่อเป็นการเชื่อมโยงกับท่อนที่มีค่าความเร็วต่ำ เทคนิคส่วนใหญ่ที่ใช้ในบทเพลงเป็นการบรรเลงด้วยการใช้กระเบื้องคู่ (Double pedal) ซึ่งมีรูปแบบของจังหวะที่แตกต่างกันออกไป โดยมีสัดส่วนของโน้ตเซปต์ 2 ชั้น (Sixteen note) และสัดส่วนที่บรรเลงพร้อมกันกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ (Unison) เป็นส่วนใหญ่ อันแสดงให้เห็นถึงแนวคิดในการออกแบบจังหวะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล

กับทำนองหลักของเพลง ไปจนถึงแนวทางในการฝึกซ้อมตามอัตราจังหวะต่าง ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรณีศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาทางดนตรี โดยเฉพาะวิชาปฏิบัติเครื่องกระทบ/กลองชุด การปฏิบัติรวมวงสมัยนิยม และหรือการนำเสนอผลงานทางดนตรี รวมถึงผู้ที่สนใจที่สามารถใช้องค์ความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มเติม ทั้งนี้รูปแบบแนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์ยังสามารถต่อยอดในงานดนตรีอื่น ๆ ได้อีกมากมาย

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยในครั้งนี้อยู่ข้องกับไมค์ พอร์ตนอย ซึ่งมีอีกหลากหลายประเด็นที่สามารถต่อยอดได้ รวมถึงงานประพันธ์และปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ควรแก่การศึกษาเพิ่มเติม
2. การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษาเพลงอินสตรูเมทัล เป็นการศึกษาเฉพาะเทคนิคทางด้านกลองเท่านั้น การศึกษาในครั้งต่อไปควรศึกษาบทบาทประพันธ์กับเครื่องดนตรีอื่น ๆ หรือทำการศึกษาเปรียบเทียบกับดนตรีในแนวที่ใกล้เคียงกัน เพื่อทำความเข้าใจบทบาทประพันธ์ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาในเรื่องของวัฒนธรรมในการแสดงดนตรีโปรเกรสซีฟ รวมถึงอิทธิพลทางดนตรีที่มีผลต่อตัวตนของศิลปินนั้น ๆ เพื่อให้เห็นถึงเหตุของอิทธิพลต่องานประพันธ์ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น
4. งานวิจัยนี้อาจเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเทคนิคทางดนตรีอื่น ๆ ในแง่มุมเดียวกันนี้

เอกสารอ้างอิง

- ดริมเธียเตอร์. (2557). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/ดริมเธียเตอร์>. [2557 เมษายน 10].
- บอน บอระเพ็ด. (2559). “ดริม เธียเตอร์” วงพรี็อก เมทัลดีที่สุดในโลก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://mgronline.com/drama/detail/9590000022164>. [2559 เมษายน 21].

- ปนาพันธ์ นุตร์อำพันธ์. (2534). **ดนตรีวิวัฒน์ Progressive music 2**. กรุงเทพฯ : ปาติ.
- มาโนชญ์ ยุกเชื้อ. (2560). **การศึกษาเทคนิคทางดนตรีของ ไมค์ พอร์ตนอย : กรณีศึกษา เพลงอินสตรูเมนต์** (รายงานผลการวิจัย). สุราษฎร์ธานี : สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ศุภชัย ดีชาลี. (2552). **ดนตรีโพรเกรสซีฟ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://xn--72czdajjbr9b2ab6b6h5a2b9mg4l.blogspot.com/2009/07/blog-post.html>. [2557 เมษายน 20].
- องอาจ กวีเกียรติคุณ. (2557). “วิเคราะห์เปรียบเทียบการเตี๋ยวงกลองของ สตีฟ แกดด์ วินนี่ โคลัวตา และ เดฟ เวคส์ ในบทเพลง ฮัมตี ดัมตี ของซิค คอเรีย”. วิทยานิพนธ์ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีแจ๊สศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต.
- A to Z of Prog Rock. (1995, September). **CROSS ROADS**. 1(11), 62 - 68.
- Andy Doerschuk. (2010). **Evolution Of Mike Portnoy’s Drum Kit**. [Online]. Available : <http://www.drummagazine.com/gear/post/evolution-of-mike-portnoyrsquos-drum-kit/>. /. [2015, April 14].
- Dream Theater, Mike Portnoy**. (2014). [Online]. Available : <http://headbangkok.com/mike-mangini-says-mike-portnoys-drumming-in-dream-theater-made-bands-music-simple-to-be-followed/>. [2015, April 14].